

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Świętokrzyska Delegatura w Kielcach

LKI.411.4.1.2025

**Pani
Agata Wojda
Prezydent Miasta Kielce
Urząd Miasta Kielce
Rynek 1, 25-303 Kielce**

Wystąpienie pokontrolne

R/25/004/LKI

**Przygotowanie wybranych szkół z terenu
województwa świętokrzyskiego do zagrożeń
powstałych w wyniku konfliktu zbrojnego**

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Urząd Miasta Kielce, Rynek 1, 25-303 Kielce (dalej: Urząd lub UM Kielce).

Kierownik jednostki kontrolowanej

Agata Wojda, Prezydent Miasta Kielce, od 21 kwietnia 2024 r. (dalej: Prezydent Kielc lub Prezydent).

Zakres przedmiotowy kontroli

1. Określanie potrzeb i planowanie działań zapewniających przygotowanie szkół do zagrożeń wynikających z konfliktu zbrojnego.
2. Realizacja działań mających na celu ochronę dzieci i młodzieży szkolnej przed możliwymi do przewidzenia zagrożeniami związanymi z wybuchem konfliktu zbrojnego.
3. Współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się sprawami bezpieczeństwa.

Okres objęty kontrolą

Lata szkolne 2024/2025-2025/2026 (do czasu zakończenia kontroli) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli będą miały związek z ustaleniami dotyczącymi okresu objętego kontrolą.

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹.

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Świętokrzyska Delegatura w Kielcach

Kontrolerzy

1. Piotr Fatałski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr DKI/7/2026 z dnia 7 stycznia 2026 r. i nr LKI/121/2025 z dnia 23 grudnia 2025 r.
2. Monika Górniak-Napora, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr DKI/8/2026 z dnia 7 stycznia 2026 r. i nr LKI/120/2025 z dnia 8 grudnia 2025 r.

(akta kontroli str. 1-9)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, ze zm. dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W Urzędzie, zapewniono warunki organizacyjne do zadań związanych bezpośrednio lub pośrednio z ochroną ludności i obroną cywilną, realizowanych głównie przez Centrum Bezpieczeństwa Miasta (dalej: CBM lub Centrum). Opracowano *Plan Zarządzania Kryzysowego dla miasta Kielce* (dalej: Plan lub PZK), w którym jednak nie uwzględniono elementu, o którym mowa w art. 5 ust. 2 pkt 1d ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym³. W okresie objętym kontrolą podjęto wymagane działania w celu uwzględnienia w przygotowywanej aktualizacji Planu uzupełnień, o których mowa w art. 38 ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej⁴. Prezydent wyznaczyła zadania dla jednostek systemu oświaty i stworzyła formalne podstawy do nawiązania współpracy innych podmiotów ochrony ludności ze szkołami przedszkolami⁵.

Dopiero po dziesięciu miesiącach od wejścia w życie ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, podjęto działania w celu określenia potrzeb szkół odnośnie prowadzenia szkoleń, ćwiczeń i innych form edukacji z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, aby rzetelnie zaplanować działania zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami. W efekcie w roku szkolnym 2024/2025 i w I półroczu 2025/2026 jednostki oświatowe takiego wsparcia nie otrzymały. Podejmowano tylko jednostkowe działania o charakterze informacyjnym, ćwiczeniowym i edukacyjnym z udziałem placówek oświatowych oraz ich kadry kierowniczej. W Urzędzie doceniano wagę tych działań, jednak ich wdrożenie było znacznie opóźnione, co wyjaśniono terminem wejścia w życie przepisów oraz otrzymaniem środków na realizację tych zadań.

W UM Kielce podjęto działania w celu zdiagnozowania stanu budynków, w tym szkół i przedszkoli, pod kątem zapewnienia mieszkańcom Kielc (w tym uczniom i pracownikom tych placówek) bezpiecznego schronienia w obiektach zbiorowej ochrony na wypadek zagrożeń o charakterze militarnym oraz bezpiecznych dróg ewakuacji z budynków, w tym z wykorzystaniem służb ratowniczych. W tym celu Prezydent Miasta zlecała Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego dla Miasta Kielce oraz Komendantowi Miejskiemu Państwowej Straży Pożarnej w Kielcach sprawdzanie obiektów budowlanych lub jego części, który przed 1 stycznia 2025 roku pełnił funkcję budowli ochronnej. Centrum podjęło działania w celu rozpoznania i zakwalifikowania miejsc doraźnego schronienia (MDS).

Badania dokumentacji próby szkół i przedszkoli, wykazały, że w placówkach przed rozpoczęciem roku szkolnego przeprowadzano kontrolę stanu bezpieczeństwa obiektów. Jednak w większości protokołów z tych kontroli pomijano ważne aspekty oceny stanu bezpieczeństwa obiektów dotyczące warunków ewakuacji, bezpieczeństwa przeciwpożarowego, zapewnienia dostępu do apteczek, instrukcji pierwszej pomocy oraz dopełnienia obowiązków wynikających z kontroli przeciwpożarowych i przeglądów stanu technicznego budynków.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

³ Dz.U. z 2023 r. poz. 122, ze zm.

⁴ Dz. U. poz. 1907.

⁵ Zarządzeniem nr 515/2025 z dnia 12 grudnia 2025 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

1. Określanie potrzeb i planowanie działań zapewniających przygotowanie szkół do zagrożeń wynikających z konfliktu zbrojnego

Opis stanu faktycznego

W roku szkolnym 2024/2025 (według stanu na 30 września) na terenie miasta Kielce funkcjonowało 80 publicznych jednostek systemu oświaty, w tym: 31 przedszkoli, 25 szkół podstawowych, 15 szkół ponadpodstawowych, cztery szkoły specjalne i pięć innych placówek oświatowych⁷ oraz 115 niepublicznych jednostek, w tym: 42 przedszkola, dziewięć szkół podstawowych, 43 szkoły ponadpodstawowe, 14 szkół specjalnych i siedem pozostałych placówek⁸. W roku szkolnym 2025/2026 funkcjonowało w mieście 79 placówek publicznych, w tym 30 przedszkoli i taka sama liczba pozostałych jednostek, jak w poprzednim roku szkolnym oraz 117 placówek niepublicznych, w tym 42 przedszkola (czyli o dwa więcej niż w poprzednim roku) i taka sama liczba pozostałych rodzajów jednostek oświatowych.

(akta kontroli str. 10-10a)

1. Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 1 lit. b i ust. 3 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, Prezydent Miasta pełni funkcję terytorialnego organu ochrony ludności i odpowiada za realizację zadań ochrony ludności i obrony cywilnej na obszarze Miasta Kielce⁹, realizuje także zadania wynikające z art. 17 ustawy o zarządzaniu kryzysowym.

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie obowiązywał *Regulamin Organizacyjny Urzędu Miasta Kielce* (dalej: regulamin organizacyjny) wprowadzonym zarządzeniem Prezydenta Miasta Kielce z dnia 26 czerwca 2024 r.¹⁰ Komórką organizacyjną Urzędu, dla której przypisano m.in. zadania w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej było m.in. Centrum. W skład CMB wchodziły następujące komórki¹¹: Referat Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych (dalej: również RZKiSO), Referat Centrum Zarządzania Kryzysowego, Referat Bezpieczeństwa i Porządku

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych przedstawionych w kolejnych punktach niniejszego rozdziału wystąpienia pokontrolnego. Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę częściową jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

⁷ Do przedszkoli i szkół publicznych uczęszczało w sumie 31 129 dzieci i uczniów, w tym 900 z niepełnosprawnościami. Dotyczy niepełnosprawności wskazanych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego wydanych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2061 ze zm.).

⁸ Do przedszkoli i szkół niepublicznych uczęszczało w sumie 14 458 dzieci i uczniów, w tym 1 101 z niepełnosprawnościami.

⁹ W miastach na prawach powiatu obowiązki Starosty w tym zakresie realizuje Prezydent Miasta.

¹⁰ Stanowiącym załącznik do zarządzenia Nr 243/2024 Prezydenta Miasta Kielce z dnia 26 czerwca 2024 r. w sprawie nadania Urzędowi Miasta Kielce Regulaminu Organizacyjnego, zmienionego zarządzeniem Nr 254/2024 z dnia 2 lipca 2024 r., Nr 302/2024 z dnia 1 sierpnia 2024 r., Nr 502/2024 z dnia 27 grudnia 2024 r., Nr 78/2025 z dnia 24 lutego 2025 r. oraz Nr 341/2025 z dnia 1 sierpnia 2025 r., zarządzeniem Nr 479/2025 Prezydenta Miasta Kielce z dnia 24 listopada 2025 r.

¹¹ Zarządzeniem nr 502/2024 Prezydenta Miasta Kielce z dnia 27 grudnia 2024 r. w skład CBM włączono Biuro Usług Informatycznych, a zarządzeniem nr 341/2025 Prezydenta Miasta Kielce z dnia 1 sierpnia 2025 r. dodatkowo Pion Ochrony Informacji Niejawnych.

Publicznego, Referat Bezpieczeństwa Osób i Obiektów (dalej: również RBOO), Biuro Usług Informatycznych, Pion Ochrony Informacji Niejawnych, Stanowisko ds. Organizacyjnych.

(akta kontroli nr str. 14, 22-23, 49, 62)

Do zakresu działania Centrum należało w szczególności: 1) analizowanie potencjalnych zagrożeń oraz ocena ryzyka ich wystąpienia a także opracowanie katalogu możliwości wykorzystania sił i środków służb, inspekcji i straży oraz innych podmiotów w sytuacjach kryzysowych, 2) planowanie i organizowanie stanowiska prezydenta w warunkach bezpośredniego zagrożenia państwa i w czasie wojny, 3) organizowanie i prowadzenie szkoleń z zakresu spraw obronnych, 4) organizacja systemu monitorowania zagrożeń, łączności, alarmowania i ostrzegania, 5) opracowanie i aktualizowanie (bieżące oraz w cyklu dwuletnim) *Powiatowego Planu Zarządzania Kryzysowego dla miasta Kielce*, 6) opracowanie i aktualizacja Planu Operacyjnego funkcjonowania miasta w ramach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny oraz nadzorowanie wykonania kart operacyjnych do ww. *Planu* przez wydziały, jednostki podporządkowane i nadzorowane, 7) planowanie i realizacja zadań ogólnoobronnych w czasie osiągnięcia stanów gotowości obronnej, w tym stałego dyżuru.

(akta kontroli str. 22-23)

Zarządzeniem wewnętrznym Nr 1/2024 Dyrektora Centrum z dnia 11 lipca 2024 r.¹² w sprawie szczegółowego zakresu zadań Centrum, działania w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej zostały przypisane głównie RBOO. Do zakresu zadań Referatu Bezpieczeństwa Osób i Obiektów należały: 1) działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia, zdrowia i nietykalności osobistej, 2) działania zapobiegające i przeciwdziałające powstawaniu szkody wynikającej ze zdarzeń kryzysowych i działań wojennych polegających na ochronie zakładów, obiektów i urzędów mających istotne znaczenie dla funkcjonowania struktur miejskich, których zniszczenie lub uszkodzenie może stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi oraz środowiska; 3) zapewnienie ciągłości działania administracji publicznej, a także dwa inne zadania (dotyczące m.in. uzgadniania przewozów paliw oraz włączeń planowych linii energetycznych i telekomunikacyjnych, piętrzenia wody na zbiornikach wód oraz działań w zakresie bezpiecznego składowania, przechowywania i przewożenia substancji chemicznych i promieniotwórczych)¹³.

Na podstawie zarządzenia wewnętrznego Nr 2/2025 Dyrektora Centrum z dnia 11 sierpnia 2025 r. w sprawie szczegółowego zakresu zadań Centrum, czyli po wejściu w życie ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, do zakresu działania RBOO dodano nowe zadania dotyczące działań związanych z tworzeniem, modernizacją, ewidencjonowaniem i nadzorem nad funkcjonowaniem obiektów zbiorowej ochrony (schronami, miejscami ukrycia i MDS) oraz działania związane z funkcjonowaniem systemu ostrzegania i alarmowania ludności. Zgodnie z tym zarządzeniem do zadań Referatu Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych należała m.in.: realizacja zadań obronnych, organizowanie prowadzenia szkoleń z zakresu spraw obronnych, organizacja systemu monitorowania zagrożeń, łączności, alarmowania i ostrzegania mieszkańców Kielc.

(akta kontroli str. 86, 73)

Zadania w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej zostały uszczegółowione w zakresach czynności i odpowiedzialności pracowników Referatu Bezpieczeństwa Osób i Obiektów oraz Referatu Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych.

Pracownikom RBOO przydzielono m.in. następujące zadania:

- udział w procesie identyfikacji, oceny, ewidencjonowania i lokalizacji MDS,

¹² Na podstawie §9 ust. 7 regulaminu organizacyjnego ze zm.

¹³ Zadania te od 11 sierpnia 2025 r. nie zostały już uwzględnione w ramach RBOO.

- opracowanie dokumentacji w postaci wykazu MDS w miejscach publicznych i ogólnodostępnych na bazie „Kart Inwentaryzacyjnych Miejsc Doraźnego Schronienia”,
- współdziałanie w realizacji działań związanych z tworzeniem, modernizacją ewidencjonowaniem, nadzorem nad funkcjonowaniem obiektów zbiorowej ochrony,
- przygotowywanie projektów decyzji Prezydenta o uznaniu za podmiot ochrony ludności,
- opracowywanie projektów porozumień i projektów decyzji o uznaniu obiektu budowlanego za budowlę ochronną,
- wydawanie poleceń udostępniania budowli ochronnych, informowanie ludności o wyznaczonych obiektach zbiorowej ochrony,
- nawiązywanie kontaktów z organizacjami pozarządowymi oraz wolontariatami do realizacji zadań publicznych w zakresie bezpieczeństwa,
- udział w realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej przez podmioty ochrony ludności i obrony cywilnej,
- przygotowywanie projektów materiałów edukacyjnych (ulotek) dla ludności dotyczącego prawidłowego zachowania się w sytuacji kryzysowej,
- prowadzenie szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej,
- organizacja systemu monitorowania zagrożeń, łączności alarmowania i ostrzegania mieszkańców miasta.

Do zadań pracowników RZKiSO należało m.in. nawiązanie współpracy z Policją, Strażą Pożarną oraz innymi instytucjami w zakresie ochrony ludności, bezpieczeństwa, uczestnictwo w treningach obronnych, grach, ćwiczeniach obronnych.

(akta kontroli str. 91-122a)

Odnosnie uwzględnienia w zakresach obowiązków pracowników Centrum zadań Prezydenta Miasta Kielce jako organu ochrony ludności i obrony cywilnej, Dyrektor Centrum z upoważnienia Prezydent wyjaśnił: *Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej (...) obowiązuje od kilkunastu miesięcy, a jej wdrażanie odbywało się etapowo w oparciu o ukazywanie się rozporządzeń wykonawczych do niej. W pierwszym roku obowiązywania ustawy działania realizowano w zakresie możliwym organizacyjnie i kadrowo, koncentrując się na zadaniach przygotowawczych, organizacyjnych i koordynacyjnych, niezbędnych do budowy lokalnego systemu ochrony ludności. (...) 18 aktów wykonawczych w postaci rozporządzeń do cyt. ustawy wchodziło z biegiem kolejnych miesięcy, a ostatni wszedł w życie dopiero w listopadzie 2025 roku.* Dodał również, że struktura Centrum była systematycznie rozbudowywana oraz uzupełniana personalnie, a zadania ochrony ludności i obrony cywilnej były i są realizowane zarówno przed wejściem w życie ustawy jak i po jej wejściu.

(akta kontroli str. 780-781)

NIK zwraca uwagę, że niektóre zadania przypisane pracownikom RBOO (np. prowadzenie szkoleń ludności w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej) zostały zaplanowane do realizacji także w innym Referacie (RZKiSO), co może powodować spory kompetencyjne w tym zakresie.

W regulaminie organizacyjnym oraz w zarządzeniach wewnętrznych Dyrektora CMB nie określono szczegółowych zadań dotyczących przygotowania jednostek systemu oświaty na zagrożenia wynikające z sytuacji kryzysowych, w tym z konfliktu zbrojnego.

(akta kontroli str. 11-88)

Prezydent wyjaśniła: *Zadania realizowane przez Centrum Bezpieczeństwa Miasta w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej w 2025 r. nie były w pierwszej kolejności kierowane bezpośrednio do dzieci, uczniów i nauczycieli. Wynikało to z etapu wdrażania nowych przepisów oraz przyjętej kolejności realizacji zadań. Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U. 2024 poz. 1907) obowiązuje od*

niedawna, a jej wdrażanie odbywa się etapowo. W pierwszym roku obowiązywania ustawy działania realizowano w zakresie możliwym organizacyjnie i kadrowo, koncentrując się na zadaniach przygotowawczych, organizacyjnych i koordynacyjnych, niezbędnych do budowy lokalnego systemu ochrony ludności.

(akta kontroli str. 518)

2. W Urzędzie, PZK wprowadzono do stosowania, zarządzeniem Prezydenta Miasta Kielce z dnia 10 grudnia 2020 r.¹⁴ Zgodnie z art. 5 ust. 3 i 5 ustawy o zarządzaniu kryzysowym Plan był aktualizowany w cyklu nie dłuższym niż dwa lata, tj. 29 marca 2022 r.¹⁵ i 30 kwietnia 2024 r. PZK i jego aktualizacje uzgadniane były się z kierownikami jednostek organizacyjnych, w zakresie ich dotyczącym, tj. m.in. z Komendantem Miejskim Państwowej Straży Pożarnej w Kielcach, Komendantem Miejskim Policji w Kielcach, Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Kielcach, Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Kielcach, Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego dla miasta Kielce, Komendantem Straży Miejskiej w Kielcach.¹⁶ Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy o zarządzaniu kryzysowym, Plan był przedkładany wojewodzie do zatwierdzenia.

(akta kontroli str. 123-358)

Opracowany na 2024 r. Plan, nie zawierał jednego z elementów, o których mowa w art. 5 ust. 2 pkt 1d ustawy o zarządzaniu kryzysowym, o czym więcej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 123-340)

Wojewoda Świętokrzyski w piśmie znak BiZK.I.6330.35.2025 z dnia 19 grudnia 2025 r., wskazał na potrzebę dokonania aktualizacji PZK z uwzględnieniem między innymi postanowień ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej.

(akta kontroli str. 359)

Do czasu zakończenia kontroli NIK (styczeń 2026 r.) PZK nie został uzupełniony o elementy, o których mowa w art. 38 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej. Zgodnie z tym przepisem, Plan powinien zawierać: 1) plany ewakuacji ludności; 2) wyciągi z Centralnej Ewidencji Zasobów, Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony oraz Ewidencji Obrony Cywilnej; 3) wykazy zapasowych ujęć wody lub sposobu dostarczania wody w przypadku uszkodzenia wodociągu; 4) wykazy źródeł energii; 5) lokalizację magazynów zasobów ochrony ludności; 6) miejsca udzielania pomocy humanitarnej; 7) procedury występowania o udzielenie pomocy humanitarnej i pomocy doraźnej oraz sposobu udzielania tej pomocy.

Dyrektor Centrum z upoważnienia Prezydent wyjaśnił: *Punkt pierwszy dotyczący sporządzenia Planu Ewakuacji Miasta Kielce został zrealizowany, a plan ewakuacji przesłany do Wojewody Świętokrzyskiego w dniu 26 września 2025 roku (...) i stanowi „wkład” do planu wojewódzkiego (...) Jeżeli chodzi o punkt drugi dotyczący wyciągów z Centralnej Ewidencji Zasobów, Centralnej Ewidencji OZO oraz Ewidencji Obrony Cywilnej, to ewidencje te są aktualnie tworzone na szczeblach centralnych (...). Dodał również: Plan Zarządzania Kryzysowego Miasta Kielce już obecnie zawiera szereg elementów zbieżnych z zakresem art. 38, w tym m.in. organizację ewakuacji ludności, zasady informowania mieszkańców o zagrożeniach oraz procedury ostrzegania i alarmowania. Ponadto w 2025 r., równoległe do prac planistycznych, Miasto Kielce realizowało zadania inwestycyjne i zakupy*

¹⁴ Zarządzenie nr 451/2020 z dnia 2020-12-10 w sprawie wprowadzenia do stosowania Planu Zarządzania Kryzysowego dla miasta Kielce ([Zarządzenie nr 451/2020 z dnia 2020-12-10 w sprawie wprowadzenia do stosowania Planu Zarządzania Kryzysowego dla miasta Kielce - Witryna BIP Kielce](#) data dostępu 15 grudnia 2025 r.).

¹⁵ Zarządzenie nr 178/2024 z dnia 30 kwietnia 2024 r. w sprawie aktualizacji Planu Zarządzania Kryzysowego dla miasta Kielce ([Zarządzenie nr 178/2024 z dnia 2024-04-30 w sprawie aktualizacji Planu Zarządzania Kryzysowego dla miasta Kielce - Witryna BIP Kielce](#) data dostępu 15 grudnia 2025 r.).

¹⁶ Wojskową Komendą Uzupełnień w Kielcach - Plan na 2022 r., Presem Ochotniczej Straży Pożarnej Niewachlów - Kielce w Kielcach - Plany na 2022 r. i 2024 r., Dowódcą 10 Świętokrzyskiej Brygady Obrony Terytorialnej - Plan na 2024 r.

w ramach Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej, w tym zakup mobilnych źródeł energii i sprzętu zapewniającego ciągłość działania w sytuacjach kryzysowych. Z tego względu aktualizacja wykazów źródeł energii oraz zasobów wskazanych w art. 38 ustawy będzie wykonana całościowo na kolejnym etapie, po zakończeniu procesu doposażania oraz uporządkowaniu danych wynikających z nowych ewidencji. Pozostałe elementy wskazane w art. 38 ustawy, takie jak wyciągi z ewidencji zasobów, lokalizacja magazynów zasobów ochrony ludności czy procedury udzielania pomocy humanitarnej, są obecnie kompletowane i będą sukcesywnie uwzględniane w dokumentacji planistycznej w kolejnym etapie aktualizacji. Reasumując, pozostałe punkty zawarte w art. 38 są i będą realizowane przez Centrum Bezpieczeństwa Miasta. Wykonawstwo jest monitorowane i nadzorowane przez kierownictwo CBM.

(akta kontroli str. 782-784)

3. W dniu 30 września 2025 r. pomiędzy Wojewodą Świętokrzyskim a Gminą Kielce podpisano dwie umowy¹⁷ w sprawie przekazania dotacji celowej na finansowanie w 2025 r. zadań ochrony ludności i obrony cywilnej. Pierwszą umowę na kwotę w wysokości 15 506,13 tys. zł przeznaczono na: zabezpieczenie logistyczne i zapewnienie ciągłości dostaw - tworzenie i utrzymanie zasobów przeznaczonych do realizacji zadań ochrony ludności w odniesieniu do zagrożeń na obszarze gminy oraz na edukację, szkolenia oraz bazę i zaplecze szkoleniowe. W szczegółowym kosztorysie planowanych wydatków umowy nr BiZK.iV.6430.52/1 (dalej: kosztorys), przewidziano m.in. zakup 140 zestawów wyposażenia medycznego dla obiektów zbiorowej ochrony (łącznie kwota 980 tys. zł) oraz wydatki na szkolenia (170 tys. zł). Aneksem do przedmiotowej umowy wprowadzono zmiany do kosztorysu m.in. poprzez wskazanie zadania pn. *Wyposażenie schronów*, tj. zakup niezbędnego sprzętu i wyposażenia do miejsc schronienia¹⁸ (planowany łączny koszt realizacji tego zadania – 776,02 tys. zł), rozbudowę systemu ostrzegania i alarmowania, w tym zakup i montaż 20 syren alarmowych (980 tys. zł). W ramach wydatków na szkolenia¹⁹ przewidziano zakup pomocy dydaktycznych, tj. plecaków ewakuacyjnych oraz materiałów edukacyjnych (ulotki). Wsparcie finansowe w wysokości 2 447,76 tys. zł otrzymała również Ochotnicza Straż Pożarna Niewachłów – Kielce.

Druga umowa na kwotę w wysokości 648,1 tys. zł dotyczyła wydatków na utrzymanie i rozwój podmiotów ochrony ludności i organizacji porządkowych, w tym krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, wsparcie Państwowego Ratownictwa Medycznego i Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Kielcach oraz na edukację, szkolenia i zaplecze szkoleniowe dla ww. podmiotów.

(akta kontroli str. 360-392)

Żadne z wyżej wskazanych zadań, na które otrzymano dofinansowanie, nie dotyczyło bezpośrednio obszaru dotyczącego funkcjonowania jednostek oświatowych. Prezydent wyjaśniła: *Placówki oświatowe (szkoły, przedszkola) traktowane są jako integralna część organizmu miasta, w związku z tym wszelkie działania i procedury zawarte w Planie dotyczą, także tychże jednostek.*

(akta kontroli str. 520)

Prezydent, w zakresie określenia planowanej wysokości środków na rok 2026 r. na realizację zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, podała, że na dzień 7 stycznia 2026 r.²⁰ nie została jeszcze określona wysokość tych środków. Dodała: *Środki na realizację tych zadań*

¹⁷ Umowa nr BiZK.iV.6430.52/1 wraz z aneksem zawartym w dniu 26 listopada 2025 r. i nr BiZK.iV.6430.52/2 wraz z aneksem z dnia 26 listopada 2025 r.

¹⁸ Sprzęt do samouwolnienia dla osób przebywających w schronach lub miejscach ukrycia (w tym m.in.: kaski, siekiery, taczki, łomy, młoty wyburzeniowe, zestawy wyposażenia medycznego dla obiektów zbiorowej ochrony).

¹⁹ Nie uległa zmianie wysokość wydatków na ten cel.

²⁰ Data udzielenia wyjaśnień.

pochodzą z odrębnych źródeł i są planowane w ramach Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej, jednak na obecnym etapie nie zostały jeszcze przyznane ani rozdysponowane. Potrzeby w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej zostały zidentyfikowane w toku realizowanych działań oraz planowania kolejnych przedsięwzięć. Ocena adekwatności środków finansowych do tych potrzeb będzie możliwa po określeniu wysokości środków przeznaczonych na realizację zadań w 2026 roku.

(akta kontroli str. 520-521)

4. Prezydent Miasta podjęła działania w zakresie określenia potrzeb szkół w zakresie szkoleń i innych form edukacji z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz ćwiczeń mających na celu przygotowanie społeczności szkolnej do reagowania na potencjalne zagrożenia wojenne.

Prezydent wyjaśniła: Potrzeby szkół w zakresie organizacji szkoleń, ćwiczeń oraz innych form edukacji z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej zostały określone w 2025 roku w sposób roboczy, na etapie wdrażania nowych przepisów. Oszacowania dokonano w oparciu o liczbę placówek oświatowych funkcjonujących na terenie miasta Kielce (przedszkoli, szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych), a także na podstawie zgłoszeń i zapytań kierowanych do Centrum Bezpieczeństwa Miasta, doświadczeń wynikających z realizowanych szkoleń otwartych dla mieszkańców oraz bieżącej współpracy z placówkami oświatowymi.

Dodała także: Wyniki tych rozpoznań zostały wykorzystane do zaplanowania dalszych działań. Na ich podstawie rozpoczęto opracowywanie harmonogramu szkoleń dedykowanych dyrektorom szkół i nauczycielom, którego realizację planuje się od kolejnego semestru roku szkolnego. Ponadto potrzeby szkół zostały uwzględnione w Planie ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej na lata 2026-2028, przygotowywanym dla miasta na kolejne lata, w którym przewidziano udział placówek oświatowych w ćwiczeniach systemowych. W ramach zaplanowanych działań przewidziano m.in. realizację szkoleń dla kadry kierowniczej i pedagogicznej szkół, opracowywanie scenariuszy ćwiczeń dostosowanych do specyfiki poszczególnych placówek oraz udział szkół w ćwiczeniach wynikających z Planu ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej na lata 2026-2028. Harmonogram szkoleń oraz plan ćwiczeń znajdują się obecnie na etapie opracowania i zatwierdzania.

(akta kontroli str. 521-522, 537-546)

Odnosnie szacowania potrzeb szkoleniowych Prezydent wyjaśniła, że przyjęto wariant minimalny, zgodnie z którym zasadnym minimum jest przeszkolenie co najmniej jednej osoby w każdej szkole oraz co najmniej dwóch osób w zespołach szkół. Jednocześnie jako wariant docelowy przyjęto objęcie szkoleniami wszystkich dyrektorów oraz nauczycieli placówek oświatowych. Prezydent dodała: *Realizacja wariantu docelowego planowana jest etapowo, z uwagi na skalę przedsięwzięcia oraz konieczność zapewnienia odpowiednich zasobów organizacyjnych.*

(akta kontroli str. 521-522)

Prezydent Miasta, na podstawie art. 91 ust. 3 i 4 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, zlecała Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego dla Miasta Kielce (dalej: PINB) oraz Komendantowi Miejskiemu Państwowej Straży Pożarnej w Kielcach (dalej: KM PSP) sprawdzanie obiektu budowlanego lub jego części, który przed 1 stycznia 2025 roku pełnił funkcję budowli ochronnej. Kontrole takie trwały od kwietnia do grudnia 2025 roku. Było ich łącznie 121. Wśród nich pięć dotyczyło budowli ochronnych zlokalizowanych w budynkach oświatowych, w tym cztery - w jednostkach oświatowych publicznych²¹ i jeden w szkole niepublicznej²².

²¹ Szkoły podstawowe - Szkoła Podstawowa nr 12, ul. Wspólna, szkoły ponadpodstawowe - I Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego, ul. Księdza Piotra Ściegiennego i Zespół Szkół Informatycznych w Kielcach, ul. Warszawska 96, szkoły specjalne - Zespół Szkół Specjalnych w Kielcach, ul. Szkolna 29.

²² Katolicka Szkoła Podstawowa w Kielcach, ul. Marszałkowska 40.

Z protokołów ze sprawdzenia obiektu budowlanego albo jego części pod względem spełnienia lub możliwości spełnienia kryteriów uznania obiektu budowlanego albo jego części za budowlę ochroną sporządzonych przez osoby reprezentujące PINB oraz reprezentujące KM PSP²³ wynikało, że trzy budowle ochronne (budynek Szkoły Podstawowej nr 12, Zespołu Szkół Informatycznych oraz I Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego) spełniają wymogi PINB i KM PSP dla schronów w pewnych kategoriach lub „nie spełniają lecz mogą spełniać”. Pozytywna opinia organów dokonujących sprawdzenia, zgodnie z pismem Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 30 listopada 2025 r.²⁴, była podstawą do uznania obiektów budowlanych za budowle ochronne istotne dla ochrony ludności przed zagrożeniami oraz planowania działań remontowych i inwestycyjnych mających na celu zapewnienie w nich właściwych warunków. Do Wojewody Świętokrzyskiego zostały zgłoszone, trzy wskazane wyżej obiekty, w celu pozyskania środków finansowych na rok 2026 (w kwocie 150 tys. zł na każdą z nich) przeznaczonych na modernizację i remont infrastruktury związanej z ochroną ludności cywilnej.

(akta kontroli str. 395, 398-469, 472-473, 491-492)

W ramach prowadzonych prac inwentaryzacyjnych w budynkach szkół i przedszkoli nie zidentyfikowano innych obiektów zbiorowej ochrony (miejsc ukrycia, miejsc doraźnego schronienia, tj. MDS).

(akta kontroli str. 490-491)

Główny specjalista Centrum podał, że CBM w połowie 2025 r. rozpoczęło rozpoznawanie i inwentaryzację MDS. Wyjaśnił: *Rozpoczęliśmy robocze rozpoznawanie miejsc doraźnego schronienia na terenie Kielc z podziałem na Centrum, Południe, zachód, wschód. W pierwszej kolejności inwentaryzowane są miejsca publiczne i ogólnodostępne takie jak: podziemne parkingi, garaże, tunele i piwnice. W porozumieniu z dyrektorami szkół odwiedziliśmy już kilka placówek oświatowych na terenie miasta mogących spełniać wymogi miejsca doraźnego schronienia. Ich stan techniczny, jeśli chodzi o spełnienie warunków (...) jest bardzo różny.*

Dodał również: (...) *Państwowa Straż Pożarna prowadziła inwentaryzację obiektów, w ramach tak zwanego rozpoznania operacyjnego. Na tej podstawie powstała specjalna aplikacja dostępna dla wszystkich obywateli, która pokazuje na mapie miejsca doraźnego schronienia na terenie Polski. Mapa MDS przygotowana przez Państwową Straż Pożarną, nie była konsultowana z naszym Urzędem i nie obliuguje Urząd Miasta Kielc, do klasyfikowania budowli ochronnych w oparciu o tą aplikację.*

Do dnia 8 stycznia 2026 r. sporządzono pięć „Kart Inwentaryzacyjnych Miejsca Doraźnego Schronienia w Miejscach Publicznych i Ogólnodostępnych” obejmujących budynki jednostek oświatowych, tj. budynek dawnej Szkoły Podstawowej nr 30²⁵ - maksymalna liczba osób do przyjęcia 933²⁶, budynek Szkoły Podstawowej nr 5²⁷ - maksymalna liczba osób do przyjęcia odpowiednio: 49 i 166, przyziemia Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 3²⁸ - liczba osób do przyjęcia - 1166 i budynek Zespołu Szkół nr 3²⁹ - liczba osób do przyjęcia - 114.

(akta kontroli str. 477-487)

²³ Prowadzonych na zlecenie Prezydent Miasta w zakresie sprawdzenia obiektu budowlanego/części obiektu budowlanego, który przed 1 stycznia 2025 r. pełnił funkcję budowli ochronnej.

²⁴ Znak: BiZK.II.644.81.2025 w sprawie planowania zasobów budownictwa ochronnego.

²⁵ Ul. Jeziorańskiego 53.

²⁶ Maksymalną liczbę osób do przyjęcia oszacowano przyjmując założenie limitu minimalnej powierzchni przypadającej na jedną osobę - 3 m².

²⁷ Ul. Wróbla 5 i ul. Górnicza 64.

²⁸ Ul. Krzemionkowa 1.

²⁹ Al. Legionów 4.

W dniu 14 stycznia 2026 r. z inicjatywy Dyrektora Centrum odbyło się spotkanie z przedstawicielami PINB i KM PSP podsumowujące realizację zadań ustawowych wynikających z ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej w zakresie obiektów zbiorowej ochrony ludności. Dyrektor Centrum wskazał, że należy *położyć duży nacisk na tworzenie MDS*.

Na spotkaniu omówiono m.in. efekty przeprowadzonych przez PINB i KM PSP czynności kontrolno-sprawdzające, dokonanych na zlecenie Prezydenta w 121 obiektach. Wynikało z nich, że *58 budowli ochronnych rokuje bezpośrednio pozytywnie na dalsze prace planistyczno-architektoniczne, modernizacyjne i budowlane*. Podkreślono m.in. fatalny stan techniczny obiektów zbiorowej ochrony spowodowany niedoinwestowaniem tej strefy ochrony ludności, zaniedbaniami. Podjęto również dyskusję odnośnie aplikacji „Gdzie się ukryć” opracowanej przez PSP. Podkreślono, że samorządy nie mają formalnego obowiązku jej stosowania, gdyż jak zauważono *nie została ona wprowadzona konkretnym aktem prawnym*. Funkcjonowanie aplikacji jest bardziej rekomendacją i elementem polityki bezpieczeństwa publicznego, jest to narzędzie – jak podkreślono – ogólnokrajowe, szeroko dostępne i dobrowolne.

(akta kontroli 547-55)

Odnośnie zapewnienia bezpiecznego dojazdu dla służb mundurowych, Prezydent poinformowała, że cztery budynki w jednostkach oświatowych publicznych, które zostały zaliczone do schronów miały zapewniony bezpieczny podjazd dla służb ratunkowych. Odnośnie piątej ze szkół, która była placówką prywatną podała: (...) *Z rekonesansu wynika, że również ona posiada bezpieczny podjazd dla służb ratunkowych*.

(akta kontroli str. 525)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na tym, że zaktualizowany na 2024 r. Plan, nie zawierał jednego z elementów, o których mowa w art. 5 ust. 2 pkt 1d ustawy o zarządzaniu kryzysowym – tj. nie zawierał zadań wskazanych w ust. 2 pkt 1 lit. d ww. ustawy tj. określonych planami działań krótkoterminowych, o których mowa w art. 92 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska³⁰.

(akta kontroli str. 123-340)

Prezydent wyjaśniła: *Aktualnie w przypadku otrzymania informacji/komunikatu ostrzegawczego działania krótkoterminowe realizowane są poprzez umieszczenie komunikatów ostrzegawczych oraz zaleceń dla mieszkańców miasta na stronie Urzędu Miasta Kielce oraz poprzez przekazanie zaleceń dla służb w razie takiej konieczności*. Dodała: *Przy następnej aktualizacji Planu Zarządzania Kryzysowego dla miasta Kielce, działania krótkoterminowe zostaną wyodrębnione jako osobne zadanie w planie*.

(akta kontroli str. 520)

Ocena częściowa

W 2024 r. w Urzędzie podjęto przygotowania organizacyjne w celu realizacji przez Prezydenta zadań wynikających z ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej. Kielce posiadały, zaktualizowany w 2024 r. Plan Zarządzania Kryzysowego. Nie zawierał on jednego z elementów wymaganych ustawą o zarządzaniu kryzysowym. Plan ten nie został także do końca 2025 r. uzupełniony o elementy przewidziane art. 38 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej,

³⁰ Dz. U. z 2025 r. poz. 647, ze zm.

co wynikało z długotrwałości procesu opracowywania i uzgodnień tych elementów oraz czynników niezależnych od Urzędu. W Urzędzie diagnozowano stan budynków, w tym szkół i przedszkoli, pod kątem zapewnienia bezpiecznego schronienia w obiektach zbiorowej ochrony uczniom i innym pracownikom szkół i przedszkoli na wypadek nagłych zagrożeń o charakterze militarnym oraz bezpiecznych dróg ewakuacji z budynków z wykorzystaniem służb ratowniczych. Dotyczyło to zidentyfikowanych miejsc, które mogą zostać przekształcone na schrony. Dopiero w dwóch ostatnich miesiącach 2025 r. podejmowane były działania w celu określenia potrzeb szkół odnośnie prowadzenia przydatnych szkoleń i innych form edukacji z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej lub prowadzenia ćwiczeń mających na celu przygotowanie społeczności szkolnej do reagowania na potencjalne zagrożenia wojennej, jednak prace te nie doprowadziły do opracowania harmonogramów i programów takich szkoleń i ćwiczeń.

2. Realizacja działań mających na celu ochronę dzieci i młodzieży szkolnej przed możliwymi do przewidzenia zagrożeniami związanymi z wybuchem konfliktu zbrojnego.

Opis stanu faktycznego

1. Prezydent nie prowadziła działań w celu wspierania szkół w opracowaniu zasad i procedur postępowania w sytuacjach zagrożeń wynikających z konfliktu zbrojnego oraz w sytuacjach kryzysowych, nie prowadziła również innych działań mających na celu ocenę jakości tych dokumentów. Z informacji przekazanych NIK przez dyrektorów 24 publicznych szkół i przedszkoli z Kielc (uzyskanych na podstawie art. 29 ust.1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK) wynika, że tylko w dwóch z tych jednostek (tj. 8% próby) opracowano procedury postępowania na wypadek zagrożenia militarnego, w tym ataku z powietrza³¹.

(akta kontroli str. 496-507a)

Na początku roku szkolnego 2024/2025 (we wrześniu) pracownicy Centrum obserwowali przebieg ćwiczeń ewakuacyjnych realizowanych w dwóch szkołach i jednym przedszkolu³². Z przebiegu ćwiczeń sporządzono notatkę służbową oraz dokumentację fotograficzną. Ćwiczenia przebiegły sprawnie, zarówno zachowanie kierujących ewakuacją z budynków tych jednostek jak i uczniów/dzieci i innych osób została oceniona pozytywnie. Decyzją Dyrektora Centrum zaprzestano udziału w takich ćwiczeniach (z uwagi na inne pilne zajęcia).

(akta kontroli str. 684-711)

W okresie objętym kontrolą, poza jednym wyjątkiem, Urząd nie udzielił wsparcia jednostkom oświatowym w przygotowaniu ćwiczebnego alarmu i ewakuacji na wypadek zagrożenia militarnego, w tym ataku z powietrza. Tylko w Przedszkolu Samorządowym nr 3 (na wniosek dyrektora tej jednostki) przygotowano i przeprowadzono we wrześniu 2025 r. ćwiczenia alarmu i ewakuacji na wypadek zagrożenia dronowego. Przedstawiciele CBM uczestniczyli w spotkaniu roboczym z pracownikami placówki, opracowali propozycję scenariusza ćwiczenia oraz udzielili wsparcia merytorycznego w zakresie zasad reagowania i organizacji ewakuacji. Jak podała Prezydent: *Wsparcie to stanowiło element szerszych działań przygotowawczych realizowanych przez Centrum Bezpieczeństwa Miasta w pierwszym okresie obowiązywania ustawy o ochronie ludności*

³¹ Badaniem objęto 20% szkół i 10% przedszkoli wybranych z uwzględnieniem tych, które obejmują opieką/kształceniem największą liczbę dzieci/ucniów (w tym 11 szkół podstawowych, sześciu przedszkoli, sześciu szkół ponadpodstawowych oraz szkoły specjalnej).

³² Szkole Podstawowej nr 22, Szkole Podstawowej nr 20 i Przedszkolu Samorządowym nr 13 (10, 11 i 17 września 2024 r.).

i obronie cywilnej i zostało wykorzystane jako doświadczenie do planowania kolejnych działań szkoleniowych skierowanych do kadry zarządzającej szkół i przedszkoli.

(akta kontroli str. 488, 527)

NIK zauważa, że wypracowane wskazówki i doświadczenia powinny zostać niezwłocznie przekazane do szkół i przedszkoli, gdyż przeprowadzenie dobrze przygotowanych treningów stanowi kluczowy element w budowaniu kultury bezpieczeństwa jednostek oświatowych. Dzięki takim działaniom społeczność szkolna zyskuje pewność, jak postępować w razie zagrożenia.

2. Od początku obowiązywania ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej (poza jednym wyjątkiem) nie zapewniono przeprowadzenia szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej skierowanych do dyrektorów szkół i nauczycieli. W trakcie kontroli NIK zorganizowano w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1 w Kielcach szkolenie dla nauczycieli i innych pracowników w ramach współpracy z 10. Świętokrzyską Brygadą Obrony Terytorialnej oraz Centrum. Szkolenie realizowane było przez żołnierzy Brygady, natomiast Centrum zapewniło materiały merytoryczne wykorzystywane podczas zajęć.

W okresie objętym kontrolą nie prowadzono sformalizowanej, udokumentowanej analizy poziomu wyszkolenia kadry zarządzającej szkół i przedszkoli w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej. Jak podała Prezydent, wynikało to z faktu, że *ustawa o ochronie ludności i obrony cywilnej obowiązywała od niedawna, a na etapie jej wdrażania nie zostały jeszcze określone jednolite kryteria ani standardy pozwalające na przeprowadzenie obiektywnej i porównywalnej oceny poziomu wyszkolenia tej grupy.*

(akta kontroli str. 522, 527, 737)

CBM przesłał do jednostek oświatowych informację o sygnałach alarmowych i komunikatach ostrzegawczych z prośbą o wydrukowanie i umieszczenie na terenie placówek w widocznym miejscach.

(akta kontroli str. 731-736)

W ramach propagowania niezbędnej wiedzy z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, do wybranej grupy szkół przekazano materiały edukacyjne opracowane przez Centrum „Bezpieczne Kielce – Poradnik Mieszkańca”³³, zawierające treści z zakresu reagowania na zagrożenia, alarmowania oraz ewakuacji.

(akta kontroli str. 736)

NIK zwraca uwagę na potrzebę kompleksowych działań, obejmujących wszystkie jednostki oświatowe na terenie Kielc, zapewniających dostęp do informacji i eksperckiego wsparcia dla wszystkich szkół.

3. Urząd zrealizował jedno ćwiczenie o charakterze proobronnym z udziałem placówek oświatowych oraz ich kadry kierowniczej (GOŁOBORZE 2025). W ramach tego zadania organizowano punktu dystrybucji jodu. Ćwiczebne przygotowanie do dystrybucji i dystrybucję uruchomiono e-mailowo poprzez sygnał przekazany przez *Stały Dyżur Prezydenta* do Wydziału Edukacji Urzędu, a następnie do placówek oświatowych. W trakcie ćwiczenia kierownicy punktów dystrybucji dokonali analizy organizacji dystrybucji tabletek i obsady punktów oraz prowadzili wymianę informacji o uruchomieniu punktu i efektach dystrybucji jodu ze *Stalym Dyżurem Prezydenta*. W trakcie ćwiczenia uruchomiono 45 punktów dystrybucji tabletek stabilnego jodu w placówkach oświatowych. Ok. 80% placówek prowadziło terminowe raportowanie o uruchomieniu i wynikach dystrybucji preparatu.

³³ Podano, że materiały dostarczono do Szkoły Podstawowej Integracyjnej Zespołu Szkół Informatycznych im. gen. Józefa Hauke-Bosaka.

4. Z informacji uzyskanej od dyrektorów z opisanej wyżej próby szkół wynika, że:

- w 12 szkołach (67%) umożliwiono uczniom skorzystanie z form pozalekcyjnych lub pozaszkolnych mających na celu kształtowanie postaw proobronnych, zwiększenie świadomości na rzecz właściwych zachowań w sytuacjach awaryjnych. Uczniowie brali udział w programie *Edukacja z wojskiem* (prowadzonym przez Ministerstwo Obrony Narodowej, o którym więcej w obszarze trzecim), Programie Upowszechniania Strzelectwa (Ministerstwo Sportu i Turystyki), w zajęciach i spotkaniach z żołnierzami z Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych, 10. Świętokrzyskiej Brygady Obrony Terytorialnej, Wojskowego Centrum Rekrutacji;
- dyrektorzy większości szkół i przedszkoli objętych badaniem (15) stwierdzili, że placówki mają możliwości zapewnienia miejsc doraźnego schronienia lub wyznaczenia stref ochronnych. W niektórych podjęto działania mające na celu uprzątnięcie piwnic i innych pomieszczeń, które dotychczas były przeznaczone na magazyny zużytych mebli i wyposażenia, w jednej ze szkół zaplanowano przeprowadzenie remontu dawnej kotłowni w celu przystosowania na potrzeby MDS (lecz szkoła nie dostała środków na te inwestycje);
- wszyscy deklarowali przygotowanie do prowadzenia ewakuacji z budynku szkoły/przedszkola do miejsc ewakuacji na zewnątrz budynków;
- tylko trzy szkoły zadbały o to, by poinformować społeczność szkolną o najbliższych budowlach ochronnych lub miejsc doraźnego schronienia poprzez zamieszczenie ich na stronie internetowej szkoły lub na tablicy ogłoszeń³⁴. Często zgłaszano oczekiwanie na wsparcie ze strony powołanych do tego służb.

(akta kontroli str. 496-507a, 558-559)

W żadnym, z czterech obiektów publicznych jednostek oświatowych, zakwalifikowanych do wypełniania funkcji budowli ochronnej – schronów (co szerzej opisano w obszarze pierwszym w punkcie piątym niniejszego wystąpienia), planowana pojemność tych obiektów nie zapewniła schronienia wszystkim uczniom, nauczycielom i pracownikom szkół. W przypadku jednego schronu maksymalną pojemność oszacowano na 81%-91%, w pozostałych czterech obiektach - do 45%³⁵.

(akta kontroli str. 495)

Prezydent wyjaśniła: *Brak jest przepisu prawnego mówiącego, że obiekty zbiorowej ochrony powinny zapewnić przyjęcie wszystkich uczniów danej placówki szkolnej. Ustawa z dnia 5 grudnia 2024 roku o ochronie ludności i obronie cywilnej wskazuje wymóg ogólny do którego należy dążyć. Cytowana wyżej ustawa w art. 90 ust.2 pkt 1 mówi: „Pojemność obiektów zbiorowej ochrony planuje się w taki sposób, aby zapewnić schronienie: 1) w granicach administracyjnych miast we wszystkich obiektach zbiorowej ochrony – dla co najmniej 50 %, w tym w budowlach ochronnych – dla co najmniej 25%”.*

Wskazała również, że w przypadku, gdy obiekty nie są w stanie przyjąć wszystkich uczniów, (...) można rozważyć m.in. (...), przeniesienie uczniów do innych obiektów zbiorowej ochrony w okolicy, przede wszystkim MDS (miejsc doraźnego schronienia), podjęcie współpracy z lokalnymi instytucjami, organizacjami czy prywatnymi właścicielami obiektów, które mogłyby zaoferować dodatkowe miejsca schronienia Podkreśliła: *Ważne jest odpowiednie przemyślenie planu ewakuacji*

³⁴ Szkoła Podstawowa nr 15 i Zespół Szkół Przemysłu Spożywczego, Zespół Szkół Informatycznych.

³⁵ Szkoła Podstawowa 12: pojemność budowli ochronnej 223 osoby, powierzchnia 169 m², – 347; Zespół Szkół Specjalnych: pojemność budowli ochronnej 103 osoby, liczba uczniów – 12, Zespół Szkół Informatycznych: pojemność budowli ochronnej 50 osób, powierzchnia 114 m², liczba uczniów – 957, I Liceum Ogólnokształcące im. Żeromskiego: pojemność budowli ochronnej 170 osób, powierzchnia 128 m², liczba uczniów – 828, Katolicka Szkoła Podstawowa: pojemność budowli ochronnej 50 osób, liczba uczniów 393. Liczbę uczniów podano wg stanu na dzień 30 września 2025 r.

i komunikacji z uczniami oraz ich opiekunami w przypadku konieczności przeniesienia do nowego miejsca schronienia. Działania te powinny być również zgodne z przepisami bezpieczeństwa oraz zaleceniami służb odpowiedzialnych za zarządzanie kryzysowe.

(akta kontroli str. 529-530)

NIK zauważyła, że do realizacji tych zadań niezbędne jest wsparcie dyrektorów szkół przez służby odpowiedzialne za ochronę ludności i obronę cywilną na terenie Kielc.

5. W okresie objętym kontrolą do Urzędu nie wpłynęły skargi, wnioski i petycje dotyczące przygotowania szkół do zagrożeń wynikających z konfliktu zbrojnego. Nie wpłynęły również petycje, interpelacje i zapytania radnych dotyczących budowy i funkcjonowania strzelnic.

(akta kontroli str. 508-517, 557)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W okresie objętym kontrolą Prezydent nie zapewniła przeprowadzenia szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, skierowanych do dyrektorów, nauczycieli i pracowników szkół i przedszkoli z terenu Kielc. Nie wspierano jednostek oświatowych w opracowaniu kompleksowych i przydatnych procedur postępowania w sytuacjach zagrożeń wynikających z konfliktu zbrojnego ani w prowadzeniu ćwiczeń w tym zakresie. Nie realizowano takich działań, mimo że zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 16 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, do zadań Prezydenta należy m.in. planowanie oraz organizowanie szkoleń, ćwiczeń i innych form edukacji z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz wspieranie programów edukacyjnych mających na celu przygotowanie do reagowania na potencjalne zagrożenia.

W roku szkolnym 2024/2025 i I półroczu 2025/2026 prowadzone przez Urząd działania miały charakter jednostkowy, gdyż dotyczyły jednej lub dwóch szkół/przedszkoli (tj. ok. 3% jednostek dla których Miasto Kielce jest organem prowadzącym) i były podejmowane na wniosek tych placówek.

(akta kontroli str. 496-507a, 488, 527)

Prezydent wyjaśniła: *W połowie 2025 roku w strukturze Centrum Bezpieczeństwa Miasta dokonano obsady etatowej Referatu Bezpieczeństwa Osób i Obiektów, do których zadań należy m.in. prowadzenie szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej. Do referatu zatrudniono pracowników posiadających wykształcenie pedagogiczne, co umożliwia prowadzenie szkoleń dostosowanych do specyfiki szkół. (...) Równolegle określono potrzeby dotyczące opracowania scenariuszy szkoleń oraz ćwiczeń dla szkół i przedszkoli na wypadek zagrożenia. Przyjęto założenie, że scenariusze powinny być dostosowane do aktualnych wyzwań bezpieczeństwa oraz do specyfiki poszczególnych placówek. Potrzeby w zakresie ćwiczeń zostały ujęte w Planie ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej na lata 2026-2028, w którym na wrzesień 2026 r. zaplanowano realizację ćwiczeń z udziałem placówek oświatowych. Prezydent wyjaśniła również: Szkolenia dedykowane bezpośrednio dyrektorom szkół i nauczycielom są obecnie w przygotowaniu i planowane do rozpoczęcia wraz z kolejnym semestrem roku szkolnego. Ograniczenie zakresu działań bezpośrednio skierowanych do dzieci, uczniów i nauczycieli w 2025 r. wynikało z krótkiego okresu obowiązywania ustawy, ograniczonych zasobów kadrowych oraz konieczności etapowego wdrażania nowych zadań. Dodała również: Harmonogram bezpłatnych szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej dla dyrektorów szkół i przedszkoli znajduje się obecnie w fazie opracowania. Planowane jest rozpoczęcie realizacji szkoleń w placówkach oświatowych od kolejnego semestru roku szkolnego.*

(akta kontroli str. 521,523-524)

Nie kwestionując przyczyn opóźnień w realizacji tych zadań, zdaniem NIK istnieje konieczność niezwłocznego podjęcia skoordynowanych i kompleksowych działań w tym zakresie.

Ocena cząstkowa

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie nie prowadzono planowych szkoleń kadry kierowniczej i pracowników jednostek oświatowych z zakresu obrony cywilnej, nie wspierano także szkół w opracowaniu i stosowaniu ćwiczebnych alarmów na wypadek zagrożeń militarnych, w tym ataków z powietrza. W Urzędzie doceniano wagę tych działań, jednak ich wdrożenie było znacznie opóźnione, co wyjaśniono terminem wejścia w życie przepisów oraz otrzymaniem środków na realizację tych zadań. Podejmowano działania o charakterze ćwiczeniowym i edukacyjnym z udziałem placówek oświatowych oraz ich kadry kierowniczej. Dokonano przeglądu pięciu budynków szkół pod kątem uznania ich za obiekty zbiorowej ochrony i zaplanowano dalsze prace adaptacyjne i remontowe tych miejsc. W miejscach tych może być zapewniona ochrona dla od 45% do 80% uczniów i nauczycieli z tych placówek.

3. Współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się sprawami bezpieczeństwa

Opis stanu faktycznego

1. Prezydent zarządzeniem nr 515/2025 z dnia 12 grudnia 2025 r. wyznaczyła podmioty ochrony ludności i obrony cywilnej na terenie Miasta Kielce³⁶. Podmioty te zostały obowiązane do współdziałania i współpracy z Prezydentem Miasta Kielce oraz innymi organami i podmiotami ochrony ludności i obrony cywilnej, według właściwości i kompetencji oraz obszaru działania w zakresie realizacji zadań określonych w art. 4 ust. 1 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej. Do zadań Prezydent Miasta należało m.in.: kierowanie, koordynowanie i kontrola realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej przez podmioty ochrony ludności i obrony cywilnej na terenie miasta, finansowanie i współfinansowanie tworzenie zasobów ochrony ludności i obrony cywilnej w ramach dotacji celowych zgodnie z ich przeznaczeniem.

(akta kontroli str. 718-720)

Prezydent wyjaśniła: (...) *W celu zapewnienia wykonywania zadań ochrony ludności i obrony cywilnej wyznaczono jako podmioty OL/OC spółki miasta Kielce oraz jednostki organizacyjne podległe Prezydentowi Miasta Kielce. (...) Jednym z 17 podmiotów opisanych w cyt. zarządzeniu Prezydenta Miasta Kielce są jednostki systemu oświaty Miasta Kielce. Zadanie powyższe jest dla nas priorytetowym, lecz ciężko po okresie jednego miesiąca od wejścia w życie zarządzenia określać i oceniać sposób koordynowania i kontrolowania realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej przez jednostki systemu oświaty Miasta Kielce.*

(akta kontroli str. 719-720)

Nadzór nad wykonaniem zarządzenia nr 515/2025 Prezydent powierzyła Zastępcy Prezydenta Miasta Kielce oraz Dyrektorowi CBM. W zarządzeniu podmioty ochrony ludności zostały zobowiązane m.in. do: współpracy z organami i podmiotami ochrony ludności i obrony cywilnej w zakresie realizacji powierzonych zadań oraz udziału w organizowanych szkoleniach

³⁶ Wodociągi Kieleckie sp. z o.o., Rejonowe Przedsiębiorstwo Zieleni i Usług Komunalnych sp. z o.o., Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji sp. z o.o., Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami sp. z o.o., Targi Kielce sp. z o.o., Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Miejski Zarząd Budynków, Miejski Zarząd Dróg, Zarząd Transportu Miejskiego, Kielecki Park Technologiczny, Geonatura Kielce, jednostki systemu oświaty Miasta Kielce, Centrum Usług Miejskich, Straż Miejska, Ochotnicza Straż Pożarna Niewachłów.

i ćwiczeniach z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej. Szczegółowy zakres zadań dla wyznaczonych w zarządzeniu podmiotów ochrony ludności określa załącznik nr 1 do zarządzenia. Do zadań jednostek systemu oświaty Miasta Kielce należy:

- udostępnianie obiektów szkolnych, przedszkolnych i innych placówek oświatowych na potrzeby ewakuacji, zakwaterowania ludności, punktów dystrybucji pomocy lub działań ratowniczych w sytuacjach kryzysowych i wojennych;
- utrzymywanie infrastruktury placówek oświatowych w stanie zapewniającym bezpieczeństwo użytkowników oraz możliwość wykorzystania budynków w działaniach ochrony ludności;
- zapewnienie pomocy doraźnej osobom poszkodowanym lub ewakuowanym, przygotowanie miejsc przyjęcia dla ewakuowanej ludności;
- współpraca przy organizacji miejsc pomocy humanitarnej w tym zapewnienie obsługi miejsc udzielania pomocy;
- organizacja miejsc dystrybucji tabletek jodowych po wprowadzeniu działań prewencyjnych w razie wystąpienia zagrożenia skażeniem radiacyjnym;
- współpraca z organami ochrony ludności, strażą pożarną, służbami medycznymi i wojskowymi w zakresie przygotowania placówek do pełnienia funkcji punktów ewakuacyjnych i logistycznych;
- organizowanie i prowadzenie bieżącej informacji dla organów ochrony ludności o stanie obiektów, dostępności pomieszczeń i możliwości ich wykorzystania w sytuacjach kryzysowych;
- utrzymywanie gotowości personelu placówek do udziału w działaniach ochrony ludności, w tym w zakresie udzielania pierwszej pomocy, zapewnienia porządku i bezpieczeństwa użytkowników;
- współpraca z innymi jednostkami miejskimi i podmiotami ochrony ludności w zakresie zapewnienia wsparcia logistycznego i organizacyjnego;
- realizacja działań informacyjnych dla mieszkańców dotyczących zasad korzystania z obiektów oświatowych w sytuacjach kryzysowych;
- wdrażanie procedur awaryjnych w przypadku zagrożeń chemicznych, biologicznych, radiacyjnych lub innych sytuacji kryzysowych w obiektach oświatowych;
- zapewnienie dyspozycyjności posiadanego personelu do realizacji powierzonych zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej;
- udział w szkoleniach i ćwiczeniach ochrony ludności oraz obrony cywilnej, w tym w symulacjach wykorzystania placówek oświatowych jako punktów ewakuacyjnych lub logistycznych;
- inne zlecone przez Prezydenta Miasta w zależności od potrzeb wynikających z rodzaju.

Do zadań Straży Miejskiej należy m.in. edukowanie i szkolenie ludności cywilnej nt. bezpiecznych zachowań w sytuacjach kryzysowych oraz zagrożenia życia i zdrowia. Działania kierowane do dzieci, młodzieży, seniorów, pozostałej ludności.

(akta kontroli str. 785-787, 798-800)

Nie zobowiązano w sposób bezpośredni, wyznaczonych w zarządzeniu nr 515/2025, podmiotów ochrony ludności i obrony cywilnej do współpracy ze szkołami.

Dyrektor CBM wyjaśnił m.in.: *Pojęcie „podmiotów ochrony ludności i obrony cywilnej” obok pojęcia „organy ochrony ludności i obrony cywilnej” i „zasoby ochrony ludności i obrony cywilnej” wprowadziła ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej, która weszła w życie 1 stycznia 2025 roku. Trudno odnieść się więc do zobowiązań współpracy przez podmioty ochrony ludności poprzez zobowiązanie ich przez organ w tak krótkim czasie, podczas gdy 18 aktów wykonawczych w postaci rozporządzeń do cytowanej ustawy wchodziły z biegiem kolejnych miesięcy bieżącego roku, a ostatni wszedł w życie dopiero w listopadzie 2025 r.*

Prezydent wyjaśniła m.in.: (...) Podmioty zostały zobowiązane do współdziałania i współpracy z Prezydentem Miasta Kielce oraz innymi organami i podmiotami ochrony ludności i obrony cywilnej według właściwości i kompetencji oraz obszaru działania w zakresie realizacji zadań określonych w ustawie z dnia 5 grudnia 2024 roku o ochronie ludności i obronie cywilnej. Zarządzenie funkcjonuje od trzech tygodni i najbliższy okres to działania wdrażające komplementarne działania budowania odporności społecznej na wielu płaszczyznach, w tym w szkołach. System szkoleń i współpracy z szeroko pojętym środowiskiem lokalnym został wprowadzony przez Urząd Miasta w Kielcach – Centrum Bezpieczeństwa Miasta już w miesiącu wrześniu bieżącego roku. Szkolenia prowadzone są cyklicznie i systemowo, m.in. w Domach Pomocy Społecznej, Spółdzielniach Mieszkaniowych, kościołach oraz w budynku urzędu. Wydano również poradniki zawierające wiedzę jak zachować się w sytuacjach kryzysu, klęski żywiołowej czy otwartego konfliktu zbrojnego. prezydent wskazała również, że nie wyodrębniano w cytowanym zarządzeniu „współpracy ze szkołami i wsparcia dyrektorów szkół w zakresie przygotowania jednostek oświatowych do zagrożeń wynikających z konfliktów zbrojnych”, gdyż zarządzenie odnosi się całościowo do dbania o ludność jako całość w przedmiotowej sferze. Trudno odrębnie określać zadania dla takich podmiotów jak np. Wodociągi Kieleckie czy Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej, aby dbały o ciągłość dostaw wody czy prądu dla szkół. Zapisy takich zadań dotyczą całego miasta i wszystkich mieszkańców, nie odrębnie dla szkół czy uczniów tych szkół.

(akta kontroli str. 718-720)

2. Wojewoda Świętokrzyski zawarł z Miastem Kielce dwie umowy w sprawie przekazania dotacji celowych na realizację w 2025 r. zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, które szczegółowo opisano w obszarze pierwszym punkcie trzecim niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 360-392)

Prezydent wyjaśniła: *Urząd Miasta w Kielcach nie wnioskował odrębnie do Wojewody Świętokrzyskiego o wsparcie dla dzieci i młodzieży. (...). Realizacja zadań z zakresu ochrony ludności nie powinna być, naszym zdaniem, dzielona na grupy społeczne, kategorie wiekowe bądź inne podziały ludności. Traktujemy grupę „dzieci i młodzieży szkolnej” tak samo priorytetowo jak seniorów, niepełnosprawnych czy inne nie wymienione z nazwy. Ustawa nie wyróżnia wprost dzieci i młodzieży szkolnej jako odrębnej, szczególnej grupy, która miałaby być chroniona ponad inne grupy ludności. Dzieci i młodzież szkolna objęte są więc systemem ochrony ludności tak jak wszystkie inne osoby przebywające na terytorium kraju na przykład poprzez jednakowe dla wszystkich alarmy, systemy ostrzegania, organizacje ewakuacji itd.*

(akta kontroli str. 713-714)

3. Na podstawie próby dokumentacji dotyczących 25 szkół i przedszkoli³⁷ stwierdzono, że w placówkach tych przed rozpoczęciem roku szkolnego 2025/2026 przeprowadzano kontrole zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, a protokoły z tych kontroli zostały przekazane do Urzędu, zgodnie z § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach³⁸.

W protokołach potwierdzono, że nie występują zagrożenia dla prawidłowego i bezpiecznego użytkowania obiektów, przy czym w niektórych wskazano na konieczność wykonania napraw i remontów. Stwierdzono, że 10 protokołów nie zawierało informacji o przeprowadzeniu kontroli

³⁷ Dobór 24 jednostek do próby opisano w obszarze drugim niniejszego wystąpienia, do badania włączono także Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczych (ZPSW).

³⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 1604, ze zm.

przygotowania warunków do ewakuacji uczniów i pracowników z budynku placówki (w tym warunków wskazanych w § 5 ww. rozporządzenia); wymaganego wyposażenia w apteczki i instrukcje pierwszej pomocy (zgodnie z § 20 rozporządzenia), a cztery protokoły nie zawierały dodatkowo zapewnienia, że sieć elektryczna, urządzenia gazowe, wentylacyjnych oraz wyposażenia pomieszczeń i pracowni nie stwarzają zagrożenia dla bezpieczeństwa uczniów (§ 19 ww. rozporządzenia). Jeden protokół nie został sporządzony w pełni rzetelnie, gdyż nie wskazano w nim zaleceń wynikających z decyzji Komendanta Miejskiego Straży Pożarnej w Kielcach (dotyczących właściwego przygotowania dróg ewakuacyjnych)³⁹, w protokole przedstawionym przez inną szkołę nie wskazano wyników kontroli strzelnicy szkolnej (§ 38 rozporządzenia). Tylko w dziewięciu protokołach (36%) zamieszczono pełne informacje, w tym o uwagi, zalecenia i wytyczne osób przeprowadzających kontrolę stanu bezpieczeństwa i higieny, jak również innych kontroli zewnętrznych, które dotyczyły stanu technicznego obiektu i wyposażenia oraz bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Większość protokołów nie przedstawiała więc pełnego obrazu stanu tych obiektów, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 558-665, 712, 801-815)

W ramach współpracy z resortem obrony Urząd corocznie zgłaszał szkoły do programu *Edukacja z wojskiem*. Program polegał na przeprowadzeniu przez żołnierzy Wojska Polskiego specjalnie przygotowanych szkoleń, których celem było podniesienie świadomości dzieci i młodzieży w obszarze bezpieczeństwa i obronności oraz kształtowanie odpowiednich zachowań w sytuacjach kryzysowych. W każdej z czterech edycji programu uczestniczyło po 10 szkół z terenu Miasta Kielce, w tym siedem podstawowych i trzy średnie.

(akta kontroli str. 775-778)

Prezydent wyjaśniła: *W tym roku odbywa się już 4 edycja. Szkoły korzystają z zajęć z edukacji proobronnej (...), które realizują żołnierze Sił Obronnych (...). W pierwszym semestrze roku szkolnego 2025/2026, na terenie szkół prowadzone były zajęcia realizowane przez wojsko w ramach programu „Edukacja z wojskiem”, obejmujące m.in. zagadnienia związane z ochroną ludności i obroną cywilną. Z tego względu Centrum Bezpieczeństwa Miasta Urzędu Miasta Kielce nie podejmowało w tym czasie odrębnych działań szkoleniowych w szkołach, aby nie powielać prowadzonych już inicjatyw.*

(akta kontroli str. 518, 724)

W dwóch szkołach kieleckich prowadzone były klasy mundurowe, tj. w Zespole Szkół Mechanicznych w Kielcach (ZSM) i w X Liceum Ogólnokształcącym wchodzącym w skład Zespołu Placówek Oświatowych nr 2 w Kielcach (ZPO nr 2). Klasy te zostały utworzone jako innowacje pedagogiczne, co oznacza, że edukacja obronna była prowadzona siłami własnymi tych szkół. W kolejnych latach planowane jest utworzenie klas mundurowych pod auspicjami Ministerstwa Obrony Narodowej (ZSM) i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (ZPO nr 2).

(akta kontroli str. 714-715)

Prezydent w sierpniu 2025 r. wystąpiła do rektorów sześciu kieleckich szkół wyższych z listem intencyjnym w celu nawiązania współpracy w zakresie wspólnego projektu edukacyjno-społecznego, którego celem było zwiększenie świadomości studentów na temat współczesnych zagrożeń oraz budowanie odporności społecznej. Miasto deklarowało wspólne działania w zakresie:

- organizacji spotkań na terenie uczelni i przeprowadzenia wykładu tematycznego dla studentów przez ekspertów CBM dotyczących zwiększenia świadomości na temat współczesnych zagrożeń;

³⁹ ZPSW (dotyczy decyzji nr Z-5580/238/09 z 5 listopada 2009 r. i MZ-5580A/09 z 6 listopada 2009 r.).

- przekazania wiedzy praktycznej oraz udostępnienia materiałów edukacyjnych i informacyjnych dotyczących zmian wynikających z wprowadzenia ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej;
- rozwijania kompetencji miękkich i obywatelskich wśród młodzieży akademickiej.

Rektorzy wyrazili zainteresowanie powyższą inicjatywą i wskazali osoby do współpracy.

Na prośbę Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach przedstawiciele CBM uczestniczyli w *XII Międzynarodowej Konferencji Bezpieczeństwo RP w wymiarze narodowym i międzynarodowym*.

Na konferencji Dyrektor CBM wystąpił z referatem *Rola samorządu terytorialnego w systemie ochrony ludności i obrony cywilnej*, a dwóch pracowników CBM uczestniczyło w panelu tematycznym jako słuchacze. Na konferencji *Bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne Polski w perspektywie konfliktów w państwach sąsiedzkich* organizowanej przez Akademię Nauk Stosowanych w Kielcach kierownik referatu w CBM wygłosił referat *Rola samorządu terytorialnego w świetle nowych wyzwań stawianych przed ochroną ludności i obroną cywilną w Polsce*.

(akta kontroli str. 666-682)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W Urzędzie nie zapewniono warunków do rzetelnego nadzoru nad zapewnieniem przez publiczne szkoły i przedszkola bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów szkolnych, mimo że zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo oświatowe zapewnienie takich warunków należy do zadań organu prowadzącego te jednostki. Dyrektorzy wszystkich placówek przeprowadzili kontrole, o których mowa § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, jednak prawie w 2/3 z poddanych analizie protokołów z tych kontroli (złożonych do Urzędu) stwierdzono nierzetelności.

W protokołach tych pomijano ważne aspekty oceny stanu bezpieczeństwa obiektów dotyczące warunków ewakuacji, bezpieczeństwa przeciwpożarowego, aktualnych przeglądów, a w jednym z nich (sporządzonym w ZPSW) nie zamieszczono zaleceń wynikających z kontroli PSP.

(akta kontroli str. 558-665, 712, 801-815)

Dyrektor Centrum z upoważnienia Prezydenta Miasta wyjaśnił: *Wśród szkół i przedszkoli, których protokoły zostały przekazane (...) jedna placówka miała zalecenia Państwowej Straży Pożarnej - Przedszkole samorządowe nr 1 w Kielcach, gdzie obecnie trwa termomodernizacja i wszystkie zalecenia będą uwzględnione. Korespondencja z ZPSW, kończy się w 2016 r., dyrektor placówki nie wnioskował o środki na realizację zaleceń.*

(akta kontroli str. 721)

Prezydent wyjaśniła: *Organ prowadzący jest w stałym kontakcie z Dyrektorem ZPSW w Kielcach odnośnie zapewnienia bezpieczeństwa zarówno uczniów, jak i pracowników placówki. W ramach posiadanych środków Dyrektor na bieżąco prowadzi prace remontowe w budynku i wprowadza rozwiązania doraźne w celu zapewnienia bezpieczeństwa oraz jak najlepszych warunków do pracy i nauki. Informujemy również, że Miasto Kielce nie kwestionuje zaleceń, a jedynie termin i możliwość ich realizacji oraz że dołożymy wszelkich starań, aby powyższe wykonać w najbliższych latach.*

(akta kontroli str. 713)

Nie kwestionując możliwości uzyskiwania przez Urząd bieżącej informacji o koniecznych dostosowaniach warunków funkcjonowania szkół, NIK stwierdza, że w oparciu o protokoły z kontroli stanu bezpieczeństwa szkół i przedszkoli, które zawierają zróżnicowany zasób treści Urząd nie uzyskiwał pełnego obrazu stanu bezpieczeństwa w nadzorowanych szkołach i

przedszkolach. Niepełne informacje o stanie obiektów mogły utrudniać również wykonywanie zadań nałożonych na Prezydenta jako organu ochrony ludności.

Ocena częściowa

Prezydent wyznaczyła zadania dla jednostek systemu oświaty i stworzyła formalne podstawy do nawiązania współpracy innych podmiotów ochrony ludności z ze szkołami i przedszkolami. Z uwagi na krótki okres obowiązywania tych przepisów (od 12 grudnia 2025 r.) współpraca w zakresie dotyczącym m.in. wdrażania procedur awaryjnych w przypadku zagrożeń lub innych sytuacji kryzysowych w obiektach oświatowych czy udziału w szkoleniach i ćwiczeniach ochrony ludności oraz obrony cywilnej, w tym w symulacjach wykorzystania placówek oświatowych jako punktów ewakuacyjnych lub logistycznych nie została jeszcze podjęta. Zapewniono możliwość korzystania ze wsparcia jednostek MON i MSWiA w zakresie udziału w programie edukacyjnym pn. *Edukacja z wojskiem* oraz uruchomienia kształcenia uczniów w klasach wojskowych i mundurowych. Badania dokumentacji próby szkół i przedszkoli, wykazało, że w placówkach przed rozpoczęciem roku szkolnego przeprowadzano kontrolę stanu bezpieczeństwa obiektów, jednak tylko 1/3 protokołów tych kontroli, została sporządzona w sposób, który pozwalał na uzyskanie pełnego obrazu stanu bezpieczeństwa tych obiektów.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Zapewnić uzupełnienie Planu o zadania wskazane w 5 ust. 2 pkt 1d ustawy o zarządzaniu kryzysowym, tj. zadania określone planami działań krótkoterminowych, o których mowa w art. 92 ustawy Prawo ochrony środowiska.
2. Zintensyfikować działania mające na celu zapewnienie dyrektorom, nauczycielom i pracownikom szkół oraz przedszkoli z terenu Kielc możliwości udziału w szkoleniach i ćwiczeniach z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym dotyczących zasad postępowania w sytuacjach zagrożeń wynikających z konfliktu zbrojnego.
3. Podjąć działania, by protokoły kontroli o których mowa w § 3 ust. 2 w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, uwzględniały pełne spektrum wymagań zawartych w tym rozporządzeniu i dawały pełny obraz stanu bezpieczeństwa w jednostkach oświatowych prowadzonych przez Miasto Kielce.

Uwagi

NIK nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Świętokrzyskiej Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o wykonaniu wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. Zgodnie z art. 98 ustawy o NIK, kto nie informuje bądź niezgodnie z prawdą informuje o wykonaniu wniosków pokontrolnych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Kielce, dnia 6 lutego 2026 r.

Kontrolerzy

Główny specjalista kontroli państwowej

Piotr Fatalski

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli

Świętokrzyska Delegatura w Kielcach
Dyrektor

Grzegorz Walendzik

/podpisano elektronicznie/

Starszy inspektor kontroli państwowej

Monika Górniak-Napora

/podpisano elektronicznie/